

Biuletenio tematika ir tema

Klimato kaita

Biuletenio laidos antraštė, probleminis klausimas

CBAM įgyvendinimo dilemos ir pasekmės socioekonominiam stabilumui Lietuvoje

Esminiai žodžiai

Klimato kaita, žemės ūkis, Europos Sąjunga, pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, importas, trąšos, infliacija

Serija ir registracijos numeris

S-2026-5 ir S-2026-6

Leidimo data

2026-08-04

Leidimo vieta

Vilnius

Žanras

☒ Analitinė apžvalga ☐ Kita

Šaltiniai: kategorijos

- ☐ Teisės aktai ☒ Politinė komunikacija
☒ Analitinių centrų kūriniai / leidiniai
☒ Žiniasklaidos turinys ☐ Socialinių tinklų turinys
☐ Statistiniai duomenys ☐ Mokslo darbai
☐ Metainformaciniai produktai
☐ Išviešinti slapti / privatūs duomenys

Šaltiniai: nuo - iki

2020 01 01 -
2026 06 18

Šaltiniai: kalbos

- ☒ Lietuvių k. ☐ Lenkų k.
☒ Anglų k. ☒ Kitos ES kalbos
☐ Rusų k. ☐ Kitos

Citavimui (APA stiliumi)

Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2026). *CBAM įgyvendinimo dilemos ir pasekmės socioekonominiam stabilumui Lietuvoje* (S-2026-5 ir S-2026-6). Vilnius.

Kontaktiniai duomenys

Informacijos analitikos skyrius; analitika@lnb.lt. Nacionalinė biblioteka, Gedimino pr. 51, 01109 Vilnius.

Turinio apžvalga

Apžvalgos tikslas – įvertinti struktūrinius CBAM įgyvendinimo iššūkius Lietuvoje. Darbe:

- nagrinėjami pramonės gamybos praradimai;
- aptariama fiskalinė bei administracinė našta ūkio subjektams;
- apžvelgiamos prognozės dėl ilgalaikių šio reguliavimo pasekmių šalies socioekonominiam atsparumui bei vartotojų perkamajai galiai;
- pateikiama apibendrinimų ir akcentų, į ką atkreipti dėmesį ateityje.

1. Įžanga

Europos Sąjungos (ES) pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas (angl. *Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM*) vertintinas kaip struktūrinis Bendrijos klimato politikos instrumentas, skirtas anglies nutekėjimo (angl. *carbon leakage*) rizikai minimizuoti ir vidaus rinkos konkurencingumui palaikyti.¹

¹ Carbon Border Adjustment Mechanism. Prieiga per internetą: https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

CBAM successfully entered into force on 1 January 2026. (2026 m. sausio 14 d.). Prieiga per internetą: https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/cbam-successfully-entered-force-1-january-2026-2026-01-14_en

Pasienio anglies dioksido korekcinio reguliavimo mechanizmas: klausimai ir atsakymai. (2021 m. liepos 14 d.). Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/lt/qanda_21_3661/QANDA_21_3661_LT.pdf

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Su ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ES ATLPS) susijusių mokesčių augimas didina vietos gamintojų sąnaudas ir mažina jų konkurencingumą, todėl CBAM nustato ekvivalentinį importo tarifą trečiųjų šalių produkcijai. Nors deklaruojamas šio mechanizmo tikslas – skatinti globalią dekarbonizaciją ir suvienodinti konkurencijos sąlygas, praktinis jo įgyvendinimas daro neproporcingą poveikį mažesnėms ES ekonomikoms, pasižyminčioms specifine pramonės struktūra ir didesniu importo intensyvumu.²

Nors CBAM reguliavimas tiesiogiai apima tik septynis bazinius sektorius – trąšų, cemento, geležies ir plieno, aliuminio, elektros energijos bei vandenilio – jo poveikis Lietuvos makroekonominiam stabilumui yra sisteminio pobūdžio. Šios šakos generuoja šalies pramonės, statybų bei energetikos kompleksams būtiną produkciją, todėl jų gamybos sąnaudų augimas lemia galutines prekių bei paslaugų kainas ir prisideda prie struktūrinės infliacijos.³

Lietuvoje didžiausia rizika kyla dėl trąšų pramonės ir žemės ūkio tarpusavio priklausomybės.⁴

Ar jūsų verslas pasiruošęs CBAM iniciatyvai? (2024 m. gegužės 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.bureauveritas.lt/lt/newsroom/ar-jusu-verslas-pasiruoses-cbam-iniciatyvai>

Europa griežtina aplinkosaugos reglamentus – CBAM yra tik pradžia. Kas laukia importuotojų 2025 m.? Prieiga per internetą: <https://www.greenreporting.eu/lt/Europa-grie%C5%B4tina-aplinkosaugos-reglamentus.-CBAM-yra-tik-prad%C5%B4ia-to--kas-laukia-importuotoj%C5%B3-2025-m./>

Zacharia, M. (2026 m. gegužės 28 d.). CBAM: A guide to Carbon Border Adjustment Mechanism. Prieiga per internetą: <https://oneclicklca.com/en/resources/articles/cbam-a-guide-to-carbon-border-adjustment-mechanism>

Council moves to strengthen the EU's Carbon Border Adjustment Mechanism. (2026 m. birželio 12 d.). Prieiga per internetą: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/06/12/council-moves-to-strengthen-the-eu-s-carbon-border-adjustment-mechanism/>

CBAM Compliance. Prieiga per internetą: <https://www.sgs.com/en-lt/services/cbam-compliance>

² CBAM mechanizmo ir kitų BCA mechanizmų poveikis tarptautinei prekybai. (2024 m. sausio 10 d.). Prieiga per internetą: <https://greenreporting.eu/lt/CBAM-mechanizmo-ir-kit%C5%B3-BCA-mechanizm%C5%B3-poveikis-tarptautinei-prekybai/>

EU CBAM Compliance Guide 2026. Prieiga per internetą: <https://www.carbonchain.com/cbam/>

Jaeger, J., Runge, P., Gornig, M. (2026 m. kovo 10 d.). The EU Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) and its implications for global trade and climate policy. Prieiga per internetą: <https://open-research-europe.ec.europa.eu/articles/6-5>

Carbon Border Adjustment Mechanism. Prieiga per internetą: <https://tracker.carbongap.org/policy/carbon-border-adjustment-mechanism/>

ES imasi priemonių dėl kuro ir šildymo kainų. (2026 m. birželio 11 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/nanorororora-es-imasi-priemoniu-del-kuro-ir-sildymo-kainu-120262424>

Pranckevičius, A. (2026 m. gegužės 26 d.). Europos maisto iššūkis: ar tapsime priklausomi nuo importo? Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslo-pozicija/692/2941232/andrius-pranckevicius-europos-maisto-issukis-ar-tapsime-priklausomi-nuo-importo>

Anglies kreditai tampa realia investicija: kokia Lietuvos vieta šioje rinkoje? (2026 m. birželio 18 d.). Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-sprendimai-ekspertu-izvalgos-verslui/2026/06/18/anglies-kreditai-tampa-realial-investicija-kokia-lietuvos-vieta-sioje-rinkoje-586344>

³ CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) – Anglies dioksido muitai praktikoje. (2025 m. liepos 9 d.). Prieiga per internetą: <https://hz-containers.com/lt/naujienos/cbam-carbon-border-adjustment-mechanism-anglies-dioksido-muitai-praktikoje/>

Svarstant ES pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo pasiūlymą turi būti atsižvelgta į atskirų pramonės šakų specifiką. Prieiga per internetą: <https://lpk.lt/svarstant-es-pasienio-anglies-dvideginio-korekcinio-mechanizmo-pasiulyma-turi-buti-atsizvelgta-i-atskiru-pramones-saku-specifika/>

Kas formuoja maisto kainų raidos tendencijas Lietuvoje. (2026 m. birželio 10 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/kas-formuoja-maisto-kainu-raidos-tendencijas-lietuvoje-662-2702074>

Lietuvos bankas piešia naują prognozių paveikslą: BVP augs lėčiau, infliacija – 5,1 proc. (2026 m. birželio 17 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2963054/lietuvos-bankas-piesia-nauja-prognoziu-paveiksla-bvp-augs-leciau-infliacija-5-1-proc>

Ūkininkai spaudžiami iš visų pusių: kodėl brangsta maistas ir ką reiškia trąšų krizė? (2026 m. birželio 17 d.). Prieiga per internetą:

<https://tv.lrytas.lt/zinios/lietuvos-diena/2026/06/17/news/ukininkai-spaudziami-is-visu-pusiu-kodel-brangsta-maistas-ir-ka-reiskia-trasu-krize-42842216>

Vaitiekūnas: spaudimą kainoms kompensuos didėjančios žmonių pajamos. (2026 m. balandžio 27 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/vaitiekunas-spaudima-kainoms-kompensuos-didejancios-zmoniu-pajamos-120242334>

Europos Komisija: ilgiau nei pusmetį mažėjusios pieno supirkimo kainos turėtų stabilizuotis. (2026 m. gegužės 28 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/agro/agroverslo-naujienos/europos-komisija-ilgiau-nei-pusmeti-mazejusios-pieno-supirkimo-kainos-turetu-stabilizuotis-120256205>

⁴ Kukienė, E. (2026 m. balandžio 11 d.). Viltingi planai virto juoda realybe: „Mes galime save pasmaugti, bet problemų neišspręsimė“.

Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/agro-naujienos/2026/04/11/news/viltingi-planai-virto-juoda-realybe-mes-galime-save-pasmaugti-bet-problemu-neisspresime--41740629>

Naujas CBAM mokestis ant ūkininkų pečių: Lietuva dar tik formuoja savo poziciją. (2026 m. kovo 15 d.). Prieiga per internetą:

<https://agrobite.lt/lietuva/aktualijos/naujas-cbam-mokestis-ant-ukininku-peciu-lietuva-dar-tik-formuoja-savo-pozicija>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

CBAM poveikis tampa didesnis, kai jis vertinamas kartu su vietiniais gamybos trikdžiais, todėl atsiranda papildomų grėsmių. Regiono azoto trąšų gamintojams, pvz., „Achema“, patiriant aukštas ES ATLPS mokesčių ir energetinių išteklių sąnaudas, o iš trečiųjų šalių importuojamoms trąšoms pabrangus dėl CBAM, žemės ūkis gali pajusti jų deficitą ir kainų šoką. Prognozuojama, kad tai lems žemės ūkio produkcijos savikainos augimą, padidins maisto produktų kainas vartotojams ir potencialiai pagilins socialinę bei ekonominę atskirtį.⁵

Greta makroekonominių rizikų dėl CBAM taikymo užkraunama reikšminga administracinė našta smulkiajam ir vidutiniam verslui (SVV). Pereinamuoju laikotarpiu paaiškėjo, kad faktinių duomenų apie emisijas surinkimas iš trečiųjų šalių tiekėjų yra kompliktuotas dėl informacijos stygiaus arba komercinių paslapčių saugojimo. Lietuvos importuotojams tai kelia realią finansinių sankcijų riziką, trikdo tiekimo grandines ir verčia persiorientuoti prie brangesnių alternatyvų ES viduje – dėl to mažėja šalies pramonės konkurencingumas išorės rinkose.⁶

2. CBAM įgyvendinimo logika ir institucinė realybė

De jure CBAM funkcionuoja kaip aplinkosaugos politikos priemonė, skirta į importuojamų prekių kainą įtraukti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisijų dedamąją.⁷

Ekonominis šio mechanizmo pamatas remiasi prielaida, kad nevienodas aplinkosaugos mokesčių taikymas skatina gamybos perkėlimą į žemesnių standartų jurisdikcijas. Siekiant tam užkirsti kelią, pasitelkiamas pasienio tarifas, atitinkantis ES ATLPS mokesčių lygį. Vis dėlto *de facto* šis instrumentas veikia kaip reguliacinis barjeras, keičiantis tarptautinių tiekimo grandinių struktūrą ir kuriantis papildomą sąnaudų našlą mažesnių valstybių narių ekonomikos subjektams.

Mechanizmo diegimo proceso metu atsiskleidė, kad instituciškai numatytas šios priemonės veikimas skiriasi nuo jos įgyvendinimo praktikoje. Pereinamasis laikotarpis nuo 2023 m. spalio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d., skirtas tik duomenų stebėsenai (monitoringui) ir ataskaitoms teikti, pasižymėjo sisteminiiais administraciniais trikdžiais. Europos Komisijos CBAM registro techniniai nesklandumai,

⁵ „Achema“ atsisako 122 mln. eurų EK paramos žaliavo vandenilio projektui. (2024 m. rugsėjo 3 d.). Prieiga per internetą:

<https://ukininkopatarejas.lt/naujienos/achema-atsisako-122-mln-euru-ek-paramos-zaliojo-vandenilio-projektui/>

Balčiūnienė, R. (2025 m. gegužės 15 d.). „Achema“ 2024 m. pagerino rezultatus: 12,8 mln. Eur nuostolio, 37 mln. Eur EBITDA. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/pramone/2025/05/15/achema-2024-m-pagerino-rezultatus-128-mln-eur-nuostolio-37-mln-eur-ebitda-567933>

⁶ Ar jūsų verslas pasiruošęs CBAM iniciatyvai? (2024 m. gegužės 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.bureauveritas.lt/lt/newsroom/ar-jusu-verslas-pasiruoSES-cbam-iniciatyvai>

⁷ CBAM (Anglies dioksido korekcinis mechanizmas): Svarbūs žingsniai importuotojams. Ar jūsų verslas pasiruošęs? (2024 m. kovo 1 d.).

Prieiga per internetą: <https://11.lt/naujienos/cbam-anglies-dioksido-korekcinis-mechanizmas-svarbus-zingsniai-importuotojams-ar-jusu-verslas-pasiruoSES>

What is the EU's Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)? (2023 m. spalio 3 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.weforum.org/videos/eu-what-is-carbon-border-adjustment-mechanism-cbam/>

CBAM successfully entered into force on 1 January 2026. (2026 m. sausio 14 d.). Prieiga per internetą: https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/cbam-successfully-entered-force-1-january-2026-2026-01-14_en

EU CBAM enters compliance phase and outlines path ahead. (2026 m. sausio 19 d.). Prieiga per internetą:

<https://icapcarbonaction.com/en/news/eu-cbam-enters-compliance-phase-and-outlines-path-ahead>

European Commission publishes first CBAM certificate price. (2026 m. balandžio 9 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.fastmarkets.com/insights/european-commission-publishes-first-cbam-certificate-price/>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

metodologiniai neapibrėžtumai ir trečiųjų šalių tiekėjų vengimas atskleisti gamybos procesų emisijų intensyvumo rodiklius suformavo teisinio nesaugumo aplinką. Lietuvos importuotojai susidūrė su administracinių sankcijų grėsme, kuri išliks ir ateityje.⁸

Nuo 2026 m. pradžios galutinai įsigaliojęs CBAM režimas įpareigoja importuotojus įsigyti atitinkamus sertifikatus – administracinė našta virto finansine. Viešajame diskurse atsispindi, kad Europos Komisijos deklaruojamos **SVV adaptacijos priemonės praktikoje neužtikrina pakankamos paramos**. Masto ekonomijos pranašumo ar specializuotų tvarumo valdymo padalinių neturintys smulkieji importuotojai patiria neproporcingai dideles atitikties sąnaudas. Tai pastebimai mažina jų finansinį gyvybingumą ir konkurencinį potencialą.

Dėl Lietuvos geopolitinės padėties ir pramonės struktūros CBAM poveikis šalies ūkiui gali būti itin ženklaus. Apribojus importą iš tradicinių kaimyninių Rytų rinkų, šalies pramonė buvo priversta diversifikuoti tiekimo šaltinius ir persiorientuoti į Azijos bei Artimųjų Rytų regionus. Šiose rinkose produkcijos gamyba pasižymi santykinai dideliu taršos anglies dioksidu intensyvumu, todėl jai taikomi CBAM tarifai kelia papildomą finansinį spaudimą. Cemento, metalo apdirbimo ir trąšų pramonės yra pradinės Lietuvos statybų, infrastruktūros ir žemės ūkio sektorių grandys, todėl šis kainų padidėjimas augina galutinių minėtų sektorių produktų savikainą ir riboja Lietuvos eksportuotojų konkurencingumą globaliose rinkose.

Taigi, CBAM institucinė raida negali būti vertinama vien iš ekologinio efektyvumo perspektyvos. Tai yra aktyvus fiskalinis instrumentas, verčiantis Lietuvos verslo subjektus rinktis tarp brangesnių gamybos išteklių ES vidaus rinkoje ir papildomų reguliacinių sąnaudų prisiėmimo. Šis pasirinkimas tiesiogiai parodo šalies socioekonominės sistemos atsparumą makroekonominiams iššūkiams.⁹

3. Trąšų sektorius kaip jautriausia CBAM poveikiui sritis

Trąšų sektorius laikytinas viena jautriausių CBAM poveikiui grandžių Lietuvoje, jo taikymas kelia netiesioginę riziką žemės ūkio gamybos stabilumui.¹⁰

⁸ PADKM ataskaitos (Ataskaitų teikimas). Prieiga per internetą: <https://deklarantai.lt/padkm-ataskaitos-ataskaitu-teikimas/>
Mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO2 (CBAM). Prieiga per internetą:

<https://www.gov.pl/web/klimat/mechanizm-dostosowywania-cen-na-granicach-z-uwzlednieniem-emisji-co2-w-okresie-przejscowym>
Uhlíkové vyrovnání na hranicích (CBAM). Prieiga per internetą: <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/klima-a-energetika/emisni-obchodovani/cbam>

CBAM 2026: būsimos rizikos ir įsipareigojimai, kuriems įmonės turi pasiruoti. (2025 m. liepos 16 d.). Prieiga per internetą: <https://www.greenreporting.eu/lt/cbam-2026-b%C5%ABsimos-rizikos-ir-%C4%AFsipareigojimai--kuriems-%C4%AFmon%C4%97s-turi-pasiruo%C5%A1ti/>

⁹Lietuvos pramonės žaliaji transformacija 2050. Prieiga per internetą: <https://web-prod.inovacijuagentura.lt/wp-content/uploads/importedfiles/projektai/lietuvos-pramones-zalioji-transformacija-2050.pdf>

¹⁰ Budrys, R. (2025 m. gruodžio 2 d.). ES gaivinant trąšų pramonę, sandėliai Lietuvoje tušti. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/agroverslas/2025/12/02/es-gaivinant-trasu-pramone-sandeliai-lietuvoje-tusti-576404>

Kuklienė, E. (2026 m. balandžio 11 d.). Viltingi planai virto juoda realybe: „Mes galime save pasmaugti, bet problemų neišspręsime“. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/agro-naujienos/2026/04/11/news/viltingi-planai-virto-juoda-realybe-mes-galime-save-pasmaugti-bet-problemu-neisspresime--41740629>

EP patvirtino muitus rusiškoms trąšoms. (2025 m. gegužės 22 d.). Prieiga per internetą:

https://www.respublika.lt/lt/naujienos/pasaulis/kitos_pasaulio_naujienos/ep-patvirtino-muitus-rusiskoms-trasoms/

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Išlaidos azoto trąšoms augalininkystės sektoriuje sudaro iki trečdalis visų gamybos sąnaudų, todėl bet koks šio ištekliaus kainos padidėjimas persikelia į žemės ūkio produkcijos savikainą. Negalima teigti, kad šie veiksniai yra silpnai susiję, nes sąnaudų augimas tiesiogiai veikia galutinės kainos – finansinė CBAM našta daro tiesioginį poveikį baziniam vartojimo prekių krepšeliui.

Specifinę Lietuvos situaciją lemia vietos gamybos trikdžių ir importo apribojimų kompleksas. Pvz., bendrovė „Achema“ veikia esant aukštam ES ATLPs mokesčių lygiui ir nepalankioms energetinių išteklių (gamtinių dujų) kainoms. Dėl geopolitinių aktualijų kai kurioms šalims įvestų sankcijų apribotas pigesnių žaliavų importas, todėl Lietuvos subjektai persiorientuoja į Vidurinės Azijos ir Šiaurės Afrikos gamintojus. Pastarųjų gamybos procesai pasižymi intensyvesne tarša, todėl visapusiškas CBAM tarifų taikymas kuria dvigubo kainų spaudimo efektą: alternatyvos prarastų tiekėjų produkcijai paprastai yra brangesnės ir dar papildomai apmokestinamos ES pasienyje.¹¹

Matyti, kad **institucinis naratyvas, esą CBAM paskatins mažo anglies intensyvumo trąšų paklausą ir konkurencingumą, prasilenkia su technologijų ir ekonomikos realijomis**. Švaresnės trąšų gamybos technologijos, pvz., žaliavo vandens, tebėra pradinėje komercializacijos stadijoje, o tokios gamybos savikaina kelis kartus viršija tradicinės produkcijos kaštus.

Užuot mažinęs tvarių technologijų kapitalines sąnaudas CBAM tik dirbtinai brangina įprastinį importą ir kelia rinkos kainų lygį. Lietuvos žemės ūkio subjektai trumpuoju laikotarpiu neturi galimybių persiorientuoti į tvarias alternatyvas dėl jų stygiaus ir kitų prieigų ribojančių aplinkybių.

Raginimai didinti ūkių ekonominį atsparumą efektyvinant trąšų naudojimą dažnai reiškia struktūrinės prisitaikymo naštos perkėlimą galutiniams gamintojams. Lietuvos vidutiniams ir

Prieštaringos mineralinių trąšų kainų kitimo tendencijos. (2026 m. kovo 25 d.). Prieiga per internetą: <https://zudc.lt/statistika/priestaringos-mineraliniu-trasu-kainu-kitimo-tendencijos/>

Global fertilizer market outlook 2026. (2026 m. sausio 16 d.). Prieiga per internetą: <https://www.bcinsight.crugroup.com/2026/01/16/119787/>

Parliamentary question - E-10-2025-004930: EU strategy for agricultural fertilizer resilience. (2025 m. gruodžio 12 d.). Prieiga per internetą: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2025-004930_EN.html

LŪS vadovas: ūkininkai dėl trąšų kainų gyvena nežinomybėje. (2026 m. birželio 14 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.delfi.lt/agro/agroverslo-naujienos/lus-vadovas-ukininkai-del-trasu-kainu-gyvena-nezinomybeje-120263376>

¹¹ „Achema“ atsisako 122 mln. eurų EK paramos žaliavo vandens projekto. (2024 m. rugsėjo 3 d.). Prieiga per internetą:

<https://ukininkopatarejas.lt/naujienos/achema-atsisako-122-mln-euru-ek-paramos-zaliojo-vandenilio-projektui/>

Balčiūnienė, R. (2025 m. gegužės 15 d.). „Achema“ 2024 m. pagerino rezultatus: 12,8 mln. Eur nuostolio, 37 mln. Eur EBITDA. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/pramone/2025/05/15/achema-2024-m-pagerino-rezultatus-128-mln-eur-nuostolio-37-mln-eur-ebitda-567933>

„Achemos grupė“ po nuostolingų 2023-ųjų pernai uždirbo 6,1 mln. eurų grynojo pelno. (2025 m. gegužės 29 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.alfa.lt/verslas/verslo-naujienos/achemos-grupe-po-nuostolingu-2023-iju-pernai-uzdirbo-61-mln-euru-grynojo-pelno-40364801/>

Fertilizers Europe statement on the European fertilizer market. (2026 m. vasario 16 d.). Prieiga per internetą:

https://www.fertilizerseurope.com/wp-content/uploads/2026/02/Fertilizers-Europe-statement-on-the-European-fertilizer-market_16-02-2026.pdf

Trąšų importas dėl CBAM krito 80 proc.: artėja dar viena krizė. (2026 m. vasario 16 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.manoukis.lt/naujienos/bzup/trasu-importas-del-cbam-krito-80-proc-arteja-dar-viena-krize>

Carbon costs at the gate: Preparing for the CBAM's impact on EU fertilizer prices in 2026. (2025 m. spalio 7 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.rabobank.com/knowledge/q011499773-carbon-costs-at-the-gate-preparing-for-the-cbams-impact-on-eu-fertilizer-prices-in-2026>

Trąšų lobistai zuja po Baltarusiją. (2026 m. birželio 8 d.). Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/pramone/2026/06/08/trasu-lobistai-zuja-po-baltarusija-585787>

„Achemos“ vadovė: trąšų brangimas labiau paveiks žemės ūkį kitą sezoną. (2026 m. balandžio 2 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2886262/achemos-vadove-trasu-brangimas-labiau-paveiks-zemes-uki-kita-sezona>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Cituojant arba naudojant šį šaltinį, nuoroda į Nacionalinę biblioteką yra būtina.

Šioje apžvalgoje pateikiamas turinys nėra oficiali Nacionalinės bibliotekos nuomonė.

LNB / IAS / S / 2026-08-04 / Psl. 5 iš 16

© Nacionalinė biblioteka, 2026 / Слава Україні!

smulkiesiems ūkiams, veikiantiems riboto likvidumo sąlygomis, reikalavimai investuoti į kapitalui imlias precizinio ūkininkavimo technologijas yra sunkiai įgyvendinami. Trąšų kainų augimas pirmiausia skatina ne technologinį atsinaujinimą, o tręšimo intensyvumo mažinimą (optimizavimą). Tai gali lemti derlingumo suprastėjimą, žemės ūkio sektoriaus eksporto potencialo sumažėjimą, taip pat spartesnį maisto produktų kainų kilimą vidaus rinkoje.

4. CBAM poveikis ūkiams ir maisto kainoms

Nors tiesiogiai prievolė deklaruoti CO₂ emisijas ir pirkti sertifikatus ūkininkams netaikoma, *de facto* šis reguliavimas veikia kaip pirminis gamybos sąnaudų šokas. Žemės ūkio verslo atstovų nuogaštavimus laikyti vien tik interesų grupių pozicija klaidinga – pirminės žemės ūkio gamybos pelningumo maržos yra griežtai apribotos supirkimo kainų dinamikos tarptautinėse rinkose, todėl CBAM tampa struktūriniu kaštų kilimo katalizatoriumi.¹²

Dėl Lietuvos žemės ūkio struktūros ypatybių **trąšų brangimas gali sukelti ne lokalių, o sisteminių efektą**. Augalininkystė, sudaranti didžiąją dalį šalies agrarinio eksporto ir užtikrinanti pašarų bazę, yra tiesiogiai priklausoma nuo mineralinių trąšų, todėl šiai žemės ūkio šakai ypač svarbus jų kainų stabilumas. Keliant prielaidą, kad mišrūs ar ekologiniai ūkiai gebės sušvelninti iniciatyvos poveikį, neatsižvelgiama į galimą grandininį jos poveikį: brangstant grūdinėms kultūroms ir pirminėms gyvulininkystės bei maisto perdirbimo pramonės žaliavoms, atitinkamai auga iš šių sektorių gamybos sąnaudos. Tokio augimo poveikis vartotojų kainoms yra sunkiai išvengiamas, nes maisto tiekimo grandinės subjektai neturi pakankamos finansinės pagalvės papildomoms reguliacinėms sąnaudoms kompensuoti.

Argumentais, kad trąšų kainos yra tik vienas iš daugelio kintamųjų (greta energijos išteklių, klimato sąlygų ar kt.), **nepagrįstai mažinama reguliuotojų atsakomybė**.

Makroekonominėje aplinkoje, kurioje vyrauja santykinai aukštas bazinių palūkanų normų lygis ir išlieka energijos išteklių rinkų svyravimai, papildomas CBAM tarifas veikia kaip fiskalinis spaudimas, didinantis ūkių nemokumo riziką. Kai kaštai viršija supirkimo kainas, ūkio subjektai yra priversti mažinti gamybos apimtis. Tai lemia struktūrinį pasiūlos sumenkimą ir sudaro sąlygas, kad maisto produktai ir toliau brangtų.¹³

Ilgalaikio ūkio subjektų prisitaikymo investuojant į išmaniąsias technologijas prognozėse paprastai neįvertinama kapitalo prieinamumo realybė. Lietuvos žemės ūkio sektorius dažnai veikia

¹² CBAM reforma: reali pagalba smulkiesiems importuotojams ar skylė klimato politikoje? (2026 m. birželio 15 d.). Prieiga per internetą: <https://vartotojualiansas.lt/cbam-reforma-reali-pagalba-smulkiesiems-importuotojams-ar-skyle-klimato-politikoje/>

¹³ Augančios trąšų kainos – iššūkis ūkininkams ir signalas maisto kainų pokyčiams. (2026 m. kovo 23 d.). Prieiga per internetą: https://zur.lt/zur_naujienos/augancios-trasu-kainos-issukis-ukininkams-ir-signalas-maisto-kainu-pokyciams/
„Eurostatas“ paskelbė naujausią įvertinimą dėl kainų pokyčių euro zonos ekonomikoje. (2026 m. kovo 5 d.). Prieiga per internetą: <https://ekonomika.lt/eurostatas-paskelbe-naujausia-ivertinima-del-kainu-pokyciu-euro-zonos-ekonomikoje-19760/>

esant apyvartinių lėšų deficitui. Reikalavimas diegti aukštos pridėtinės vertės technologijas mažėjančio pelningumo sąlygomis yra ekonomiškai sunkiai įgyvendinamas.

Prisitaikymas trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu gali pasireikšti ne technologiniu šuoliu, o smulkių bei vidutinių ūkių pasitraukimu iš rinkos. Tai paskatintų tolesnę žemės ūkio verslo koncentraciją stambaus kapitalo subjektų rankose.

CBAM prisideda prie tendencijų, kad brangstant būtiniausių maisto produktų krepšeliui, neigiamą įtaką pajunta mažiausias pajamas gaunančios visuomenės grupės dėl perkamosios galios sumažėjimo.¹⁴

5. Klimato politikos ir socialinio atsparumo iššūkiai

CBAM veikia ne izoliuotai, o yra integruotas į platesnę ES žaliojo kurso architektūrą, todėl didina bendrą reguliacinį spaudimą importiniams ištekliams imliai Lietuvos pramonei.

Šiame kontekste didžiausias socialinio atsparumo iššūkis – neproporcingas sąnaudų pasiskirstymas tarp skirtingo dydžio rinkos dalyvių.

Stambios diversifikuoto kapitalo korporacijos, turinčios prieigą prie platesnių rinkų, geba geriau amortizuoti reguliacines sąnaudas arba perkelti jas vartotojams. Priešingai, smulkusis verslas ir šeimos ūkiai, neturintys likvidumo rezervų, atsiduria padidėjusios nemokumo rizikos zonoje.¹⁵

Pradinėms investicijoms į dekarbonizacijos technologijas reikia reikšmingų kapitalo srautų, kurių prieinamumas esamomis pinigų politikos sąlygomis išlieka ribotas. Ūkio subjektai ir vartotojai už hipotetinę ateities ekologinę naudą moka einamuoju laiku – per išaugusias statybinių žaliavų, energijos ir maisto produktų kainas. Laiko atotrūkis tarp patiriamų sąnaudų ir potencialios naudos gali sumažinti visuomenės palaikymą klimato politikos tikslams.

Socioekonominis stabilumas negali būti užtikrintas vien deklaratyviomis mikroekonominio lygmens adaptacijos strategijomis. Jei institucinė aplinka apsiribos tik pasyviu ES direktyvų administravimu ir nesukurs adekvačių nacionalinių kompensacinių ar apsaugos mechanizmų, CBAM gali tapti struktūrinio gamybos susitraukimo veiksnium.

¹⁴Augančios trąšų kainos – iššūkis ūkininkams ir signalas maisto kainų pokyčiams. (2026 m. kovo 24 d.). Prieiga per internetą:

<https://sc.bns.lt/view/item/augancios-trasu-kainos-issukis-ukininkams-ir-signalas-maisto-kainu-pokyciams-526328>

Europos Parlamente – aliarmas dėl trąšų kainų: krizė grasina persikelti į 2027 metus. (2026 m. birželio 13 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.15min.lt/verslas/naujiena/bendroves/europos-parlamente-aliarmas-del-trasu-kainu-krize-grasina-persikelti-i-2027-metus-663-2702016>

Kaimo reikalų komitetas: CBAM taikymas trąšoms turi būti atšauktas. (2026 m. kovo 18 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.manoukis.lt/naujienos/agropolitika/kaimo-reikalu-komitetas-cbam-taikymas-trasoms-turi-buti-atsauktas>

¹⁵ CBAM mokestis ir vidinės permainos: ūkininkų bendruomenė sprendžia ne tik trąšų krizę. (2026 m. vasario 20 d.). Prieiga per internetą:

<https://manoukis.lt/naujienos/renginiai/cbam-mokestis-ir-vidines-permainos-ukininku-bendruomene-sprendzia-ne-tik-trasu-krize>

EK patvirtino 100 mln. eurų paramą Lietuvos ūkininkų investicijoms. (2026 m. gegužės 20 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.delfi.lt/agro/agroverslo-naujienos/ek-patvirtino-100-mln-euru-parama-lietuvos-ukininku-investicijoms-120252653>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Siekdama sušvelninti spaudimą pažeidžiamiausiems sluoksniams, Europos Komisija patvirtino 884 mln. eurų vertės socialinio klimato plano paramos paketą Lietuvai, skirtą apsaugoti namų ūkius ir mikroįmones nuo kylančių energijos bei transporto sąnaudų. Galiausiai socialinis atsparumas tiesiogiai priklausys nuo gebėjimo operatyviai ir tikslingai paskirstyti šias lėšas atsisakant pernelyg optimistinių technokratių prognozių, neatitinkančių Lietuvos pramonės realybės.¹⁶

6. Prisitaikymo balanso paieškos

Mėginimai išsklaidyti CBAM poveikį ES bendrosios žemės ūkio politikos ar pasaulinių prekių rinkų svyravimų kontekste yra ydingi. CBAM nėra natūralus rinkos veiksnys – tai dirbtinai nustatytas reguliacinis mokestis, taikomas importuojamoms žaliavoms. Šio mechanizmo traktavimas nežymia prekybos priemone maskuoja faktą, kad esamomis makroekonominėmis sąlygomis jis veikia kaip papildomas faktorius, destabilizuojantis žemės ūkio verslo finansinį tvarumą.¹⁷

Struktūrinė Lietuvos žemės ūkio įvairovė lemia, kad ši **reguliacinė našta gilina vidinę sektoriaus poliarizaciją**. Stambieji ūkiai, pasižymintys didesniu kapitalo intensyvumu ir gebėjimu panaudoti ES struktūrinių fondų paramą, trumpuoju laikotarpiu gali sušvelninti padidėjusias trąšų sąnaudas. Tuo pat metu smulkieji ir vidutiniai gamintojai susiduria su rimtais barjeriais.¹⁸

Paramos ir paskolų garantijų sistemos dažnai reikalauja aukšto kredito reitingo ir pradinio kofinansavimo, o tai apriboja einamųjų lėšų stygių patiriančių ūkių galimybes pasinaudoti šiomis priemonėmis. To padarinys – paspartėjęs smulkiųjų ūkių pasitraukimas iš rinkos ir greitesnė jos koncentracija.

Prielaida, kad CBAM įtaka trąšų kainodarai yra antraeilė, palyginti su gamtinių dujų kainų svyravimais, yra nepagrįsta. Rinkos kintamieji pasižymi ciklišku, pvz., gamtinių dujų kainos gali kristi, o CBAM veikia kaip pastovus antkainis, ribojantis pigesnio importo prieinamumą. Šis mechanizmas

¹⁶ Klimato kaita Lietuvai per metus kainavo 700 mln. eurų: Seimas priėmė Prisitaikymo prie klimato kaitos įstatymą. (2026 m. birželio 11 d.). Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/klimato-kaita-lietuvai-per-metus-kainavo-700-mln-euru-seimas-prieme-prisitaikymo-prie-klimato-kaitos-istatyma-M9gv/>

Commission endorses Lithuania's €884 million Social Climate Plan to support vulnerable households and micro-enterprises. (2026 m. birželio 5 d.). Prieiga per internetą: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/news/commission-endorses-lithuanias-eu884-million-social-climate-plan-support-vulnerable-households-and-2026-06-05_en

Lithuania's 884 million climate strategy gets EU approval. (2026 m. birželio 8 d.). Prieiga per internetą: <https://www.alfa.lt/aktualijos/komentarai/europos-maisto-issukis-ar-tapsime-priklausomi-nuo-importo/397803/>

Palionis apie 100 mln. eurų paramą ūkininkams per ILTE: 60 proc. lėšų – lengvatinės paskolos. (2026 m. birželio 9 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/palionis-apie-100-mln-euru-parama-ukininkams-per-ilte-60-proc-lesu-lengvatinems-paskoloms-120261479>

Pradeda veikti 100 mln. eurų ILTE paskolų verslo apyvartinėms lėšoms priemonė. (2026 m. birželio 10 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2956161/pradeda-veikti-100-mln-euru-ilte-paskolu-verslo-apyvartinems-lesoms-priemone>

ILTE aukštų kuro kainų paveiktam verslui ir ūkininkams išdalys iki 100 mln. eurų. (2026 m. birželio 10 d.). Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/ilte-aukstu-kuro-kainu-paveiktam-verslui-ir-ukininkams-isdalys-iki-100-mln-euru-662-2702020>

¹⁷ Pranckevičius A. (2026 m. gegužės 26 d.). Europos maisto iššūkis: ar tapsime priklausomi nuo importo? Prieiga per internetą: <https://www.alfa.lt/aktualijos/komentarai/europos-maisto-issukis-ar-tapsime-priklausomi-nuo-importo/397803/>

Petrauskas M. Lietuvos žemės ūkis ir Žalioji kursas: balanso paieškos. (2026 m. gegužės 14 d.). Prieiga per internetą: <https://infoerdve.lt/lietuvos-zemes-ukis-ir-zaliasis-kursas-balanso-paieskos/>

¹⁸ Palūkanų kompensavimas plečiasi: daugiau ūkių galės pasinaudoti parama. (2026 m. balandžio 23 d.). Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/agronaujienos/palukanu-kompensavimas-pleciasi-daugiau-ukiu-gales-pasinaudoti-parama-313-2668564>

Lietuvos ūkiams reiškia gamybos sąnaudų augimą, kurio neįmanoma visiškai kompensuoti esamomis bendrosios žemės ūkio politikos priemonėmis.

Vadinamosios prisitaikymo balanso paieškos politiniu lygmeniu dažnai pasireiškia tokiu prioritetų teikimu, kai ekonominis konkurencingumas ir kaimiškų regionų socialinis stabilumas yra pajungiami aplinkosaugos tikslams, deramai neįvertinus jų socioekonominės kainos. Tai sudaro sąlygas situacijai, kai vietinė maisto gamyba praranda konkurencinį pranašumą, o šalies rinkoje didėja priklausomybė nuo produkcijos, importuojamos iš trečiųjų šalių, kurioms netaikomi analogiški aplinkosaugos reikalavimai.¹⁹

7. Infrastruktūriniai ir strateginiai prisitaikymo sprendimai

CBAM, veikdamas kartu su griežtėjančia ES ATLPS sistema, virsta aktyviu kapitalo investicijų kryptį diktuojančiu veiksniu. Lietuvos pramonės subjektams vykdant struktūrinius infrastruktūros pokyčius dekarbonizacija tampa esmine sąlyga, kai siekiama išlaikyti ekonominį gyvybingumą.

Kritinė šios transformacijos ašimi tampa anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo (angl. *Carbon Capture, Utilization and Storage, CCUS*) infrastruktūros plėtra.

Didieji šalies pramonės subjektai (pvz., „Achema“, „Akmenės cementas“) turi priimti galutinius investicinius sprendimus dėl CO₂ surinkimo technologijų integravimo į gamybos ciklus.²⁰

Bendrovės „KN Energies“ ir Klaipėdos valstybinio jūrinio uosto plėtojami skystojo CO₂ terminalo bei susijusių logistikos grandinių projektai vertintini kaip gynybinė strategija, skirta nacionaliniam eksporto potencialui apsaugoti.²¹

Šios infrastruktūros plėtra sukelia specifinių rizikų šalies makroekonominiam stabilumui. **Lietuvoje nėra geologinių formacijų, tinkamų ilgalaikiam CO₂ saugojimui žemės gelmėse, todėl atsiranda naujas**

¹⁹ Kas ir kodėl griaua Europos Sąjungos pamatus? (2025 m. gruodžio 25 d.). Prieiga per internetą:

<https://ukininkopatarejas.lt/naujienos/kas-ir-kodel-griaua-europos-sajungos-pamatus/>

Kokia žaliųjų reikalavimų kaina. (2026 m. balandžio 15 d.). Prieiga per internetą: <https://www.manoukis.lt/naujienos/renginiai/kokia-zaliuju-reikalavimu-kaina>

Lietuvos žemės ūkis ir Žalioji kursas: balanso paieškos. (2026 m. gegužės 14 d.). Prieiga per internetą: <https://infoerdve.lt/lietuvos-zemes-ukis-ir-zaliasis-kursas-balanso-paieskos/>

²⁰ Lithuania's Akmenės Cementas lines up €700M carbon capture bet. (2026 m. vasario 26 d.). Prieiga per internetą:

<https://carbonherald.com/lithuanias-akmenes-cementas-lines-up-e700m-carbon-capture-bet/>

Balčiūnienė, R. (2024 m. liepos 12 d.). EK patvirtino 122 mln. Eur vertės paramą „Achemai“. Prieiga per internetą:

<https://www.vz.lt/pramone/2024/07/12/ek-patvirtino-122-mln-eur-vertes-parama-achemai>

Pasitarkusi mokslą „Achema“ ieško būdų, kaip mažinti CO₂ pėdsaką. (2023 m. vasario 17 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.achema.lt/naujienos/pasitarkusi-moksla-achema-iesko-budu-kaip-mazinti-co2-pedsaka/>

„Achemos“ vadovė: trąšų brangimas labiau paveiks žemės ūkį kitą sezoną. (2026 m. balandžio 2 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2886262/achemos-vadove-trasu-brangimas-labiau-paveiks-zemes-uki-kita-sezona>

²¹ Projektas „CCS Baltic Consortium“ įgavo pagreitį: Europos Komisija suteikė PCI statusą. (2023 m. lapkričio 29 d.). Prieiga per internetą:

<https://cementas.lt/2023/11/29/projektas-ccs-baltic-consortium-igavo-pagreiti-europos-komisija-suteike-pci-statusa/>

„KN Energies“ statys CO₂ perkrovos terminalą Klaipėdoje: svarbus žingsnis Lietuvos pramonei. (2026 m. gegužės 31 d.). Prieiga per internetą: <https://www.tv3.lt/naujiena/verslas/kn-energies-statys-co2-perkrovos-terminala-klaipedoje-svarbus-zingsnis-lietuvos-pramonei-n1524157>

CCS Baltic Consortium. Prieiga per internetą: <https://ccs-baltic.eu/>

„KN Energies“ anglies dioksido perkrovos terminalas Klaipėdoje – valstybei svarbus projektas. (2026 m. gegužės 15 d.). Prieiga per internetą: <https://jega.lt/naujiena/kn-energies-anglies-dioksido-perkrovos-terminalas-klaipedoje-valstybei-svarbus-projektas-4630386>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

kapitalo nutekėjimo kanalas. Pramonė patirs finansinę naštą už teršalų surinkimą, be to, „sugautas“ anglies dioksidas turės būti transportuojamas į Šiaurės jūros saugyklas. Šios pastovios operacinės sąnaudos bus įskaičiuojamos į produktų savikainą, o tai mažins Lietuvos pramonės konkurencingumą už ES ribų, kur analogiški reikalavimai neegzistuoja.

Instituciniai argumentai, kad CCUS infrastruktūros plėtrą bandoma susieti su regionine sanglaudos politika, neatitinka pramonės geografinės koncentracijos realybės. Šios didelės apimties investicijos sutelkiamos išskirtinai pagrindiniuose pramonės taškuose ir transporto koridoriuose.

Valstybės institucijų vaidmuo negali apsiriboti vien pasyviu reguliaciniu stebėjimu: nepakankamas finansavimas ir lėtos teritorijų planavimo procedūros gali lemti pramonės bazės susitraukimo (deindustrializacijos) procesus.

Todėl infrastruktūros pritaikymas CBAM kontekste vertintinas kaip aukštos rizikos kapitalo mobilizacija. Tai priverstinė viešojo ir privataus sektoriaus lėšomis finansuojama strategija, kurios sąnaudos trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu riboja šalies socioekonominį stabilumą, o reali technologinė ir ekonominė nauda išliks priklausoma nuo pasaulinių energijos kainų tendencijų bei ES reguliacinės aplinkos.

8. Krizių valdymas ir paramos mechanizmai

Dabartinėmis sąlygomis CBAM veikia kaip nuolatinė kainų augimo priežastis. Centralizuoto Europos Sąjungos atsako laukimas, kai neproporcingas mokesčio poveikis tenka būtent labiau pažeidžiamoms ekonomikoms, gali sulėtinti būtinų apsaugos priemonių įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu.²²

ES žemės ūkio krizių valdymo mechanizmai, suprojektuoti atsižvelgiant į didžiųjų Vakarų Europos valstybių pramonės struktūrą, pasižymi institucijų lėtumu ir dažnai neatitinka specifinių Baltijos regiono rinkos lūžio taškų. **Nuostata, kad Lietuvos vaidmuo apsiriboja vien dalyvavimu bendrose ES procedūrose, mažina nacionalinės politikos manevro laisvę.**²³

Pirminėms žaliavoms kritiškai brangstant, tikslinga inicijuoti savarankiškas nacionalines apsaugos priemones ir nelaukti, kol problemos mastas pasieks kritinę ribą visos ES lygmeniu.

²² CBAM Cost Calculation: step-by-step guide and calculator. Prieiga per internetą: <https://co2-iq.com/en/cbam-cost-calculation>
Asociacijos naujienos. Prieiga per internetą: <https://latpa.lt/naujienos/>
Prezidentūra: Lietuva turi siekti panašių tiesioginių ES išmokų visiems ūkininkams. (2026 m. balandžio 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/agronaujienos/prezidentura-lietuva-turi-siekti-panasiu-tiesioginiu-es-ismoku-visiems-ukininkams-313-2666350>

Prezidentas su ministru Palioniu ir ūkininkų atstovais aptars ES žemės ūkio politiką. (2026 m. balandžio 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2904006/prezidentas-su-ministru-palioniu-ir-ukininku-atstovais-aptars-es-zemes-ukio-politika>

²³ Trašų importas dėl CBAM krito 80 proc.: artėja dar viena krizė. (2026 m. vasario 16 d.). Prieiga per internetą: <https://www.manoukis.lt/naujienos/bzup/trasu-importas-del-cbam-krito-80-proc-artėja-dar-viena-krizė>

Pradedama pripažinti gyvulininkystės strateginę svarbą. (2026 m. birželio 17 d.). Prieiga per internetą: <https://www.valstietis.lt/salyje/pradedama-pripazinti-gyvulininkystes-strategine-svarba/140221>

Palionis: norėtusi, kad 2034 m. tiesioginių išmokų konvergencija būtų užbaigta. (2026 m. balandžio 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/agro/agroverslo-naujienos/palionis-noretusi-kad-2034-m-tiesioginiu-ismoku-konvergencija-butu-uzbaigta-12023948>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Nacionaliniu lygmeniu taikomos paramos priemonės – bendrosios investicinės programos ar palūkanų kompensacijos – dabartinėje finansinėje realybėje neatitinka iššūkių masto. Šios priemonės sukurtos veikti stabilios rinkos sąlygomis, todėl nepakankamai gerai sprendžia ūkių bei smulkiųjų importuotojų likvidumo krizes, išprovokuotas prievolės pirkti CBAM sertifikatus. Nuostata, kad valstybės parama neturi tiesiogiai kompensuoti konkrečios politikos pasekmių, riboja intervencijos efektyvumą. **Jeigu reguliavimas sukelia gamybos sąnaudų šoką, paramos mechanizmai turėtų būti tikslingai orientuoti į jo sušvelninimą per specializuotas apyvartinių lėšų paskolų ir subsidijų schemas.**²⁴

Europos Komisijos deklaruojamą strateginį savarankiškumą žaliavų sektoriuje trumpuoju laikotarpiu varžo pasiūlos sumažėjimas. Apribojus importo alternatyvas ir neturint pakankamai išvystytos, tvarios bei konkurencingos gamybos bazės ES viduje, formuojasi struktūrinis deficitas. Šiomis sąlygomis trumpalaikės likvidumo injekcijos tampa ne tik struktūrinės politikos elementu, bet ir bazine ekonominio saugumo priemone, skirta tam, kad masinis ūkio subjektų pasitraukimas iš rinkos ir maisto kainų kilimas būtų užkirstas.

9. CBAM poveikis ekonomikai ir skirtingi šalių interesai

Igyvendinant CBAM svarbus vertinimas per politinės ekonomijos ir tarptautinės prekybos protekcionizmo prizmę. Šis mechanizmas žymi institucinį lūžio tašką, kuriame susikerta technologiskai pažangesnių Vakarų Europos pramoninių valstybių interesai išlaikyti konkurencinį pranašumą ir mažesnių ES šalių, įskaitant Lietuvą, struktūrinis pažeidžiamumas.²⁵

CBAM funkcionuoja kaip reguliacinis filtras, perskirstantis pasaulinės prekybos srautus ir vertės grandines ES vidaus rinkoje. Šiame kontekste kylantys interesų konfliktai atskleidžia aiškią pozicijų poliarizaciją.

Lietuvos žemės ūkį priskiriant netiesioginio poveikio zonai, neįvertinamas sąnaudų perkėlimo mechanizmas. Žemės ūkio verslas yra priverstas absorbuoti per tiekimo grandines perkeliama CBAM sertifikatų kainą, taigi pirminiai gamintojai ir galutiniai vartotojai tampa pagrindiniais šio ekonominio spaudimo subjektais.

²⁴ Global fertilizer market outlook 2026. (2026 m. sausio 16 d.). Prieiga per internetą: <https://www.bcinsight.crugroup.com/2026/01/16/119787/>

Europos Komisija: ilgiau nei pusmetį mažėjusios pieno supirkimo kainos turėtų stabilizuotis. (2026 m. gegužės 28 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/agro/agroverslo-naujienos/europos-komisija-ilgiau-nei-pusmeti-mazejusios-pieno-supirkimo-kainos-turetu-stabilizuotis-120256205>

Premjerė: sunkumus patiriantiems ūkininkams – 100 mln. eurų lengvatinių paskolų per ILTE. (2026 m. gegužės 21 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/agro/agroverslo-naujienos/premjere-sunkumus-patiriantiems-ukininkams-100-mln-euru-lengvatiniu-paskolu-per-ilte-120253276>

²⁵ Premjerė: Lietuva turi siekti, kad CBAM būtų atidėtas. (2026 m. kovo 13 d.). Prieiga per internetą: <https://manoukis.lt/naujienos/agropolitika/premjere-lietuva-turi-siekti-kad-cbam-butu-atidetats>

CBAM mokestis ir vidinės permainos: ūkininkų bendruomenė sprendžia ne tik trąšų krizę. (2026 m. vasario 20 d.). Prieiga per internetą: <https://manoukis.lt/naujienos/renginiai/cbam-mokestis-ir-vidines-permainos-ukininku-bendruomene-sprendzia-ne-tik-trasu-krize>

Savo ruožtu stambiosios Vakarų Europos pramonės interesų grupės, aktyviai dalyvavusios formuojant CBAM architektūrą, naudoja šį mechanizmą kaip priemonę konkurencinei aplinkai stabilizuoti. Taip ribojamas mažiau atsieinantis žaliavų importas, nuo kurio istoriškai buvo priklausoma Vidurio ir Rytų Europos regiono pramonė.²⁶

Kritiniu politinės ekonomijos aspektu tampa fiskalinių lėšų centralizavimo modelis, įgyvendinamas per pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą. Pagal Europos Sąjungos numatytą nuosavų išteklių sistemą, tuo tikslu 75 proc. pajamų iš CBAM sertifikatų pervedama į bendrą ES biudžetą. Šios lėšos skirtos Bendrijos prioritetams finansuoti bei programos *NextGenerationEU* skolinams įsipareigojimams aptarnauti. Likę 25 proc. pajamų paliekami valstybių narių administravimo kaštams kompensuoti.

Toks **modelis kelia politinės ekonomijos klausimų dėl fiskalinių išteklių teritorinio perskirstymo.**

Lietuvos importuotojų sumokėtos su CBAM susijusios lėšos automatiškai nėra gražinamos į nacionalinę pramonę ar investuojamos į šalies viduje vykdomą technologinę modernizaciją, dekarbonizaciją ar energetinę transformaciją. Didžioji jų dalis tampa bendro ES biudžeto pajamomis ir vėliau perskirstoma per įvairius Bendrijos finansinius instrumentus.

Kritikai pažymi, kad tokia sistema gali didinti įtampą tarp ES finansų centrinio planavimo ir nacionalinių ekonominių interesų. Jų požiūriu, verslas ir vartotojai prisiima tiesioginę finansinę naštą, o vėlesnis paramos paskirstymas per mechanizmus, tokius kaip Teisingos pertvarkos fondas, ne visuomet sutampa su konkrečių sektorių ar valstybių narių patiriamomis sąnaudomis. Vis dėlto šis vertinimas išlieka diskusijų objektu, nes Europos Komisija tokius perskirstymo mechanizmus laiko būtina bendros klimato politikos ir ekonominės sanglaudos dalimi.²⁷

Prognozuojama, kad visiškai įsibėgėjus iniciatyvai, šis mechanizmas ES biudžetą kasmet papildys maždaug 1,4-1,5 mlrd. eurų. Tačiau toks finansinių išteklių sutelkimas viršvalstybiniu lygmeniu mažųjų valstybių narių pramoninių regionų sąskaita stiprina regioninės deindustrializacijos riziką. Vietos įmonės yra priverstos prisiimti padidėjusias administracines bei reguliacines atitikties sąnaudas, o kapitalo

²⁶ Pasienio anglies dioksido korekcinio reguliavimo mechanizmas: klausimai ir atsakymai. (2021 m. liepos 14 d.). Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/lt/qanda_21_3661/QANDA_21_3661_LT.pdf

Vokietijos chemijos pramonės milžinė BASF ragina pertvarkyti ES taršos leidimų prekybos sistemą. (2026 m. birželio 10 d.). Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/vokietijos-chemijos-pramones-milzine-basf-ragina-pertvarkyti-es-tarsos-leidimu-prekybos-sistema-662-2701856>

²⁷ Just Transition Fund. Prieiga per internetą: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/214/just-transition-fund>

Just Transition Fund. Prieiga per internetą: https://commission.europa.eu/funding-and-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/just-transition-fund_en

Europos Sąjungos programų įgyvendinimas Lietuvoje. Prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/lt/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas/europos-sajungos-programu-igyvendinimas-lietuvoje/>

EU Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) – compliance and impacts. Prieiga per internetą:

<https://www.sustainabilityperformances.eu/eu-carbon-border-adjustment-mechanism/>
NextGenerationEU. Prieiga per internetą: https://next-generation-eu.europa.eu/index_lt

Ūkininkams susiduriant su trąšų krize, EK siūlo finansinę pagalbą: kas ją gautų? (2026 m. birželio 15 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/agro-naujienos/2026/06/15/news/ukininkams-susiduriant-su-trasu-krize-ek-siulo-finansine-pagalba-kas-ja-gautu-42828166>

Klimato kaita Lietuvai per metus kainavo 700 mln. eurų: Seimas priėmė Pristatymo prie klimato kaitos įstatymą. (2026 m. birželio 11 d.). Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/klimato-kaita-lietuvai-per-metus-kainavo-700-mln-euru-seimas-prieme-pristatymo-prie-klimato-kaitos-istatyma-M9gv/>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

nutekėjimas iš nacionalinės ekonomikos riboja jų galimybes investuoti į technologinį atsinaujinimą – neužtikrinama tiesioginė grįžtamoji parama iš jų pačių sumokėtų ekologinių mokesčių.

Pagrindinės įtampos formuojasi tarp skirtingo ekonominio išsivystymo ES regionų. Šiaurės ir Vakarų Europos šalys, disponuojančios didesniais fiskaliniais ištekliais nacionalinėms pramonės subsidijoms ir žaliajai transformacijai, CBAM pasitelkia kaip teisinį barjerą rinkos kontrolei užtikrinti.

Lietuvai, veikiančiai riboto fiskalinio pajėgumo ir pertvarkomų žaliavų tiekimo grandinių sąlygomis, šis mechanizmas primeta nepalankias konkurencines sąlygas.

CBAM įgyvendinimas be tvirtos nacionalinės pozicijos, reikalaujant efektyvių lėšų grąžinimo mechanizmų, gali veikti kaip struktūrinis stabdis šalies ekonominiam suverenumui ir socialiniam atsparumui.

10. Geopolitinis CBAM aspektas ir tiekimo grandinių poliarizacija

CBAM veikia ne tik kaip klimato standartų suderinimo įrankis, bet ir kaip vienašališkai primestas ES reguliacinis barjeras, keičiantis pasaulinių žaliavų srautų struktūrą ir provokuojantis atsakomąsias prekybos partnerių reakcijas. Lietuvos geopolitinė specifika lemia dvigubo spaudimo susidarymą.

Pigios energijos ir bazinių žaliavų importo iš Rytų rinkų nutraukimas dėl sankcijų sutapo su CBAM įsigaliojimu. Šis mechanizmas riboja sklandžią tiekimo grandinių diversifikaciją, nes alternatyvūs žaliavų srautai iš Azijos ar Šiaurės Afrikos šalių iškart apmokestinami ES pasienyje. Taigi, CBAM tampa geopolitinius procesus aštrinančiu veiksmu, Lietuvos pramonėje lemiančiu struktūrinį žaliavų brangimą.

Institucinė prielaida, kad trečiosios šalys pasyviai perims ES standartus (vadinamasis „Briuselio efektas“), praktikoje pasitvirtina tik iš dalies. Didžiosios pasaulio ekonomikos, pvz., Kinija, Indija, priešinasi vienašališkai ES anglies kainodarai. Vietoje globalios dekarbonizacijos stebima prekybos srautų poliarizacija: didelė CO₂ tarša pasižyminti produkcija siunčiama į alternatyvias rinkas, kuriose netaikomi aplinkosaugos mokesčiai. ES rizikuoja tapti aukštesnių gamybos kaštų zona, o Pasaulio prekybos organizacijos ginčų sprendimo mechanizmų vangumas riboja galimybes tokio pobūdžio konfliktus spręsti teisiniais arbitražo instrumentais.

Lietuvos, kaip mažos, atviros ir nuo eksporto itin priklausomos ekonomikos, jautrumas pasauliniams atsakomiejiems veiksams yra santykinai didelis. Trečiosios šalys į CBAM gali reaguoti keldamos netarifines prekybos kliūtis ar įvesdamos selektyvius muitus ES eksportui. Kadangi Lietuvos metalo apdirbimo, chemijos ir cemento pramonė yra integruota į tarptautines vertės grandines,

prekybos įtampų padariniai pirmiausia veikia būtent mūsų regiono gamybos apimčių ir užsakymų stabilumą.²⁸

Kaip matyti, CBAM yra geoekonominis barjeras, keičiantis saugumo ir ekonomikos architektūrą Baltijos regione bei reikalaujantis aktyvios nacionalinių interesų gynybos.

11. Tikėtinos CBAM pasekmės socioekonominiam stabilumui

CBAM poveikio kaip abstraktaus proceso Lietuvos socioekonominiam stabilumui supaprastinimas riboja galimybę suvokti tikrąją padėtį. Visapusiškas šio mechanizmo įsigaliojimas vertintinas kaip tiesioginis impulsas gamybos sąnaudoms, galintis sukelti struktūrinę infliaciją ir daryti nevienodą poveikį skirtingoms visuomenės grupėms.²⁹

Trumpuoju laikotarpiu prievolė pirkti CBAM sertifikatus importuojamoms bazinėms žaliavoms gali sumažinti rinkos galimybes stabilizuoti kainų lygį po pastarųjų metų geopolitinių sukrėtimų. Šis mechanizmas nulemia didesnes gamybos sąnaudas. Žemės ūkio sektoriuje tai gali sukelti tiesioginį likvidumo spaudimą: azoto trąšų brangimas didina ūkininkų produkcijos savikainą, o ši per sąnaudų perkėlimą pasiekia galutinį vartotoją – brangsta būtiniausių maisto produktų krepšelis.

Vidutiniu laikotarpiu šis **reguliacinis spaudimas gali išprovokuoti struktūrinį Lietuvos ar regionų ekonomikos disbalansą.** Šalies pramonės taškai, pvz., Jonavoje, Akmenėje, Mažeikiuose, Kėdainiuose, taip pat SVV subjektai patiria neproporcingai didelę finansinę ir administracinę atitikties naštą, todėl kyla rizika, kad susitrauks gamybos apimtys. Paramos fondai ir technologijų modernizavimo programos lieka sunkiai pasiekiamos įmonėms, tuo metu kovojančioms dėl išlikimo. Susiklosčius tokiai situacijai **gali padidėti nedarbo rizika regionuose ir paspartėti pramonės bei žemės ūkio verslo koncentracija** kelių stambiųjų subjektų rankose.

²⁸ Europos Komisija spaudžiama netaikyti anglies dioksido tarifų sistemos trąšoms. (2026 m. sausio 29 d.). Prieiga per internetą: <https://www.manoukis.lt/naujienos/bzup/europos-komisija-spaudziama-netaikyti-anglies-dioksido-tarifu-sistemos-trasoms>
Liubancas, P. (2026 m. balandžio 1 d.). Irano konfliktas jau veikia Lietuvos ūkius: pirmiausia per augančią savikainą. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/agronaujienos/paulius-liubancas-irano-konfliktas-jau-veikia-lietuvos-ukius-pirmiausia-per-augancia-savikaina-313-2653792>

²⁹ Balčiūnienė, R. (2023 m. liepos 19 d.). Tvarumo ekspertė: Lietuvoje mažiau kalbama, bet daugiau daroma, tai – galimybė pozicionuoti save kaip Europos lyderę. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/nekilnojamas-turtas-statyba/2023/07/19/tvarumo-eksperte-lietuvoje-maziau-kalbama-bet-daugiau-daroma-tai-galimybe-pozicionuoti-save-kaip-europos-lydere>
Žalinsk 2024: Pramonės ataskaita. (2025 m. kovo mėn.). Prieiga per internetą: <https://www.klimatoreporteriai.lt/wp-content/uploads/2025/03/Zalinsk-2024-Pramonės-ataskaita.pdf>
Finansų ministerija: atnaujinta ILTE stiprins Lietuvos ekonomiką. (2026 m. vasario 2 d.). Prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/naujienos/finansu-ministerija-atnaujinta-ilte-stiprinis-lietuvos-ekonomika-fSyX/>
Lietuvoje mažiausia metinė infliacija euro zonoje, bet vartotojai džiaugsmu netrykšta: aukštos kainos nemažėja. (2024 m. rugsėjo 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.alfa.lt/verslas/verslo-naujienos/lietuvoje-maziausia-metine-infliacija-euro-zonoje-bet-vartotojai-dziaugsmu-netryksta-aukastos-kainos-nemazeja/339488/>
Pieno gamintojų asociacija surengė protestą prie Vyriausybės: pieną dalino nemokamai. (2026 m. balandžio 9 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/pieno-gamintoju-asociacija-surenge-protesta-prie-vyriausybes-piena-dalino-nemokamai-120234848>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Ilgalaikės prognozės, numatančios automatinę žaliosios transformacijos naudą, ne visuomet yra ekonomiškai pagrįstos. Dėl CBAM taikymo nemažėja tvarių gamybos alternatyvų savikainos, o tik dirbtinai brangsta tradicinės žaliavos bei kyla bendrasis kainų indeksas.

Lietuvos pramonė, negaudama tokio dydžio subsidijų, kokias savo verslams teikia finansiškai pajėgesnės Vakarų Europos valstybės, rizikuoja prarasti konkurencingumą trečiųjų šalių rinkose, o tai neigiamai paveiktų šalies prekybos balansą.

Socioekonominio stabilumo požiūriu CBAM vertintinas kaip specifinė fiskalinė priemonė. Dėl jo susidaranti našta per maisto grandinės, statybų sektoriaus ir būsto infrastruktūros sąnaudas labiausiai veiks vidutinės ir mažesnes pajamas gaunančias visuomenės grupes, kurių vartojimo krepšelyje išlaidos pirmo būtinumo prekėms sudaro santykinai didžiausią dalį.

CBAM įgyvendinimas neturint adekvačių nacionalinių kompensavimo ir pramonės apsaugos priemonių kelia riziką Lietuvos socioekonominiam saugumui. Todėl šio reguliavimo kontekste reikalingas strateginis valdymas, kuris leistų išvengti gamybos pajėgumų silpimo ir gyventojų perkamosios galios smukimo.³⁰

12. Apibendrinimas ir akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

Pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas vertintinas kaip esminė ES žaliojo kurso klimato politikos priemonė, skirta skatinti dekarbonizaciją ir valdyti anglies nutekėjimo riziką globaliu mastu. Vis dėlto praktinis jo įgyvendinimas sudaro neproporcingą reguliacinį spaudimą mažesnėms ES ekonomikoms, įskaitant Lietuvą. Šis mechanizmas nulemia didesnes gamybos sąnaudas ir tampa teisiniu bei ekonominiu barjeru, testuojančiu pramonės ir žemės ūkio pasirengimą sparčiai ekologiškai transformacijai.

CBAM dirbtinai brangina tradicinį importą, tačiau žaliųjų alternatyvų, pvz., žaliojo vandenilio ar ekologinių trąšų, kapitalinių sąnaudų savaime nemažina. Kadangi šios technologijos yra pradinėje komercializacijos stadijoje, žemės ūkio verslas patiria tvarių išteklių stygių ir gamybos kaštų šoką, kuris nugula ant galutinių vartotojų.

Įgyvendinant klimato politikos tikslus reikia nemenkų pradinių investicijų į dekarbonizaciją. Stambiosios korporacijos geba geriau integruoti ŠESD emisijų mažinimo sprendimus, o SVV bei šeimos ūkiai, neturintys likvidumo rezervų, patiria neproporcingą administracinę atitikties reikalavimams naštą. Tai stabdo sistemingą tvarių technologijų diegimą šalies mastu.

³⁰ Kodėl maisto kainos Lietuvoje viršija vidutinį lygį Europoje: jei kalti ne prekybininkai, tai kas? (2026 m. birželio 18 d.). Prieiga per internetą: <https://www.alfa.lt/verslas/verslo-naujienos/kodel-maisto-kainos-lietuvoje-virsija-vidutini-lygi-europoje-jei-kalti-ne-prekybininkai-tai-kas/400461/>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Pramonės dekarbonizacija per CCUS infrastruktūrą reikalauja viešojo ir privataus sektoriaus lėšų mobilizavimo. Lietuvoje nėra geologinių formacijų, tinkamų saugoti surinktą CO₂, todėl šios dujos turės būti transportuojamos į Šiaurės jūros saugyklas. Tai lems ilgalaikius operacinius kaštus, mažinančius Lietuvos pramonės konkurencingumą išorės rinkose, kuriose analogiški klimato standartai neegzistuoja.

CBAM generuojamos pajamos atsiduria ES biudžete kaip nuosavi ištekliai, o tai apriboja šalies galimybes surinktas lėšas reinvestuoti tiesiogiai į vietos pramonės žaliąją pertvarką. Teisingos pertvarkos fondo ir kitų ES paramos mechanizmų paskirstymas išlieka politizuotas ir nepakankamai padengia realius ekonomiškai silpnesnių regionų transformacijos nuostolius.

Akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

- Kad klimato politikos įgyvendinimas netaptų struktūriniu ekonomikos stabdžiu, poveikio monitoringas turėtų būti sutelktas į keturis transformacijos prioritetus: (1) ŠESD mokesčio įtaką vertės grandinėms, siekiant nustatyti tikrąją ekologinio reguliavimo kainą vartotojams – svarbu empiriškai vertinti, kaip padidėjusios sąnaudos integruojamos į galutinių produktų kainas; (2) CBAM ir ES ATLPS sinergiją – būtina analizuoti suminį finansinį spaudimą pramonei, atsirandantį lygiagrečiai mažinant nemokamus apyvartinius taršos leidimus ir griežtinant CBAM kontrolę; (3) tvirų technologijų paramos prieinamumą – reikėtų stebėti, ar žaliajai transformacijai skirtų fondų parama pasiekia smulkiuosius rinkos dalyvius; (4) regionų pramonės situaciją ir diegiamų ekologijos priemonių efektyvumą – siekiant išvengti gamybos pajėgumų smukimo, būtina nuolat vertinti Jonavos, Akmenės, Kėdainių ir Mažeikių pramonės įmonių ekologinį efektyvumą bei tręšimo intensyvumo pokyčius žemės ūkyje.
- Klimato politikos sėkmė tiesiogiai priklauso nuo jos įgyvendinimo priemonių socialinio ir ekonominio teisingumo. CBAM neturi tapti pasyviu fiskaliniu barjeru, galinčiu lemti kai kurių šalių pramonės susitraukimą. Lietuva turėtų aktyviai reikalauti efektyvesnių ES lygmeniu surinktų taršos mokesčių grąžinimo mechanizmų, taip pat kurti tikslines nacionalines subsidijų schemas, kurios trumpuoju bei vidutiniu laikotarpiu sušvelnintų gamybos sąnaudų šoką ir padėtų verslui pereiti prie mažai taršių technologijų.